

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LMM1210 Irodalom- és művészetpszichológia					
2.2 Az előadásért felelős tanár neve			Dr. T. Szabó Levente				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. T. Szabó Levente				
2.4 Tanulmányi év	Mest 1	2.5 Félév	2	2.6. Az értékelés módja	Kombinált, komplex	2.7 A tantárgy típusa	Választható

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám		melyből: 3.5 előadás		3.6 szeminárium/labor	
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					
Konzultáció: szerda, 19-20. Szakmai ügyekben bármilyen időpontban, előzetes egyeztetést követően.					
Vizsgák					
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					
3.8 A félév össz-óraszama					
3.9 Kreditszám		7			

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• előadóterem, vetítő, laptop, hangszórók
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• szemináriumi terem, vetítő, laptop, hangszórók

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C1.1 • C 6.4 • C 6.5
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT2

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy hiánypótló jellegű, a bölcsész alapképzésből kimaradt ilyen jellegű diszciplínákat pótlandó tágas bevezető az irodalom- és művészetszociológiák legfontosabb kortárs témaköreibe és problémafelvetéseibe.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tárgy a szociológiai gondolkodás friss kutatásainak irodalomtudományi alkalmazhatóságát kívánja megismertetni a hallgatókkal.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Milyen az irodalomtudomány, ha alkalmazott? Az alkalmazott irodalomtudományi gondolkodás a kulturális politikák példáján	Problémafelvetés és az irodalomolvasó hallgatók érintettségének kiderítése	
2-3. Miről árulkodik az olvasás és az olvasni tudás? Mit jelent olvasni és milyen formái vannak a kortárs irodalom- és művészetszociológiákban? Alfabetizációs kutatások: az írásbeliség változó története, státusa és reprezentációja. Az írásbeliség formái, mérhetősége, rétegződése és irodalomtudományos relevanciája.	Problémacentrikus, gyakorlati jellegű	
4. A „kiállított” irodalom. Mit tanulhat az irodalmi muzeológia a kortárs múzeumelméleti gondolkodásból?	Idem	
5-6. Foglalkozása: író. Mit jelent írónak és művésznek lenni a szakmai identitásra alapozott társadalomban és előtte? Az irodalom státusa és intézményes működése a modern foglalkozások rendszerének kialakulása előtt és után. Az irodalom	Idem	

<p>mint szakma és hivatás a modernségben. Az irodalom mint hivatás életmódbeli következményei: polgárosodás és irodalom. A szabadúszó író: egy köztes irodalmi munkaforma archeológiája</p>		
<p>7-8. Mit kezdhet az irodalom- és művészetértelmezés az áruként működő alkotással? A modern irodalmi és művészeti piac aktorai, szerkezeti kérdései, reprezentációi és a modern klasszikusok európai irodalmi kánonjának kialakulása. A szerzői és művészeti jog kodifikálása és szokásjogi működése, a modern szerzőség tartalmának kimunkálása a 18-20. században. Az irodalmi fekete piac mind irodalomszociológiai probléma: története, mechanizmusai, státusa</p>	Idem	
<p>9-10. Milyen az író és a művész, ha csoportban van? Az irodalmi és művészeti csoportok szociológiája. A generációs és a társadalmi nemi alapon szerveződő irodalmi és művészeti közösségek esete. Az irodalmi és művészeti értelmiség mint társadalmi csoport története, önszerveződési és öndefiníciós mechanizmusai, történeti és jelenkori ideológiái</p>	Idem	
<p>11-12. Milyen a művész, ha ideologikus? Irodalomszociológia és eszmetörténet: a művészi hivatások és ideológiák vizsgálhatósága.</p>	Idem	
<p>13-14. Egy régi dilemma irodalom- és művészet-szociológiai keretben: tanulható-e / tanítható-e az irodalom és művészet (alkotása, befogadása)? Az irodalom, a művészet és az iskoláztatás. A tudáselit és a meritokratikus fordulat történeti szociológiája. A hivatásos és a dilettáns írás és olvasás történetének lehetőségei, a dilettantizmus és a profizmus irodalomszociológiája</p>		
<p>8.2 Szeminárium</p>		
<p>1. Az alkalmazott irodalomtudomány. Kulturális politikák kidolgozásának technikái irodalmi és művészeti fókusszal</p> <p>2. Az írás és olvasás története mint irodalomszociológiai probléma</p> <p>Keresztúrszki Ida, <i>„de azért nem írok gyárilag”</i>. A folytatásos regényközlés megjelenése a kultúrtermékek 19. századi magyar piacán = klasszikus – magyar – irodalom – történet. Tanulmányok, Tiszatáj Könyvek, Szeged, 2003, 171-194.</p> <p>3 Az irodalmi muzeológia és múzeumpedagógia lehetőségei a kortárs múzeumi gondolkodás kontextusában</p> <p>Ébli Gábor, <i>Hogyan alapítsunk múzeumot? Tanulmányok a művészet nemzetközi rendszerének intézményrendszeréről</i>, Vince Kiadó, 2011, 19-34, 67-82, 143-156.</p> <p>4 A szerzői jog kezdetétől a fájlcsereig. Miről árulkodik a szerzői jog története az irodalomban és azon kívül?</p> <p>Bodó Balázs, <i>A szerzői jog kalózzai. A kalózzok szerepe a kulturális termelés és csere folyamataiban a könyvnyomtatástól a fájlcsereig hálózatokig</i>, Typotex, Budapest, 2011.21-48, 152-207.</p>		<p>Megjegyzések</p> <p>A szemináriumi olvasmányok ismerete kötelező.</p>

<p>5 A generációs gondolkodás irodalomszociológiája</p> <p>Szilágyi Márton, Összeköt vagy elválaszt?, A nemzedékek mint irodalomtörténeti magyarázóelv = <i>Generációk a történelemben</i>, szerk. Gyáni Gábor és Lácza Magdolna, A Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület 2007. évi konferenciájának kötete, Nyíregyháza, 2008, (Rendi társadalom – polgári társadalom 21.), 17–27.</p> <p>6 A modern irodalmi turizmus eszmetörténete európai kontextusban</p> <p>Porkoláb Tibor, „Nagyjainknak Pantheonja épül“. <i>Közösségi emlékezet, panteonizáció, emlékbeszéd</i>, Anonymus, Budapest, 2005.</p> <p>7 Megírható-e az irodalmi és művészeti dilettantizmus történeti szociológiája?</p>		
---	--	--

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az Irodalom- és művészetszociológia c. tárgy jelenlegi formájában az irodalomnak és művészeteknek a legváltozatosabb társadalmi környezetekre és felhasználásaira kívánja érzékenyíteni a hallgatókat.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás			
10.5 Szeminárium			

10.6 Minimális követelmények

A hallgatók eltérő érdeklődését, igényét és szakosodását figyelembe véve a kötelező irodalmat három olvasmánycsomagba rendeztem. Az elsőben magyar vagy magyarra fordított történeti jellegű munkák, a másodikban elsősorban módszertani célzatossággal készült) magyar vagy magyarra fordított) gondolatmenetek, a harmadikban pedig idegen nyelvű tanulmányok találhatók. Mindenik csomagból *egyet kell választani* igény és érdeklődés függvényében. Ezekről a félév végi szóbeli vizsgán részletesen, a munkák által felvetett kérdéseket továbbgondolva, alkalmazhatóságukat megvilágítva kell majd beszélni. Ez a jegy egyharmadát éri.

A jegy második harmada fejében a szemináriumokon kapott feladatokat kell hiánytalanul elvégezni, illetve időben benyújtani / bemutatni. A jegy utolsó harmadát az előadás és szeminárium anyagát hasznosító, alkalmazott jellegű vizsgafeladatok megoldására kapják a hallgatók.

1. olvasmánycsomag:

Bodolay Géza: *Irodalmi diáktársaságok 1785-1848*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1963, 632–703. (A *Kéziratos lapok, zsebkönyvek és az Örömmünnepek, irodalmi estek, színelőadások* című fejezetek)

Elias, Norbert, *Mozart. Egy zseni szociológiája*. Európa, Bp., 2000.

Knapp Éva: *Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században*, Universitas, Bp., 2003, 87–118. (Az

Emblémáskönyvek és emblematikus nyomtatványok tipológiája című fejezet)

Labádi Gergely: *A magyar episztola a felvilágosodás korában. Műfaj- és médiatörténeti értelmezés*, L'Harmattan–Magyar Irodalomtörténeti Társaság, Bp., 2008, 105–228. (A *média morfológiája* című fejezet)

Lakatos Éva: *Sikersajtó a századfordulón. Sajtótörténeti megközelítések*, Balassi – OSZK, Bp., 2004., 51-69, 95-113. (A postakürttől a rikkancsokig, Az utcai terjesztés forradalma és A példányszám növelésének új útjai a XIX. és a XX. század fordulóján c. tanulmányok)

Kovács I. Gábor, *Kis magyar kalendáriumtörténet. A magyar kalendáriumok történeti és művelődésszociológiai vizsgálata*, Akadémiai, Bp., 1989.

Szilágyi Márton, *Poéta vagy versifikátor? Csokonai Vitéz Mihály konfliktusai Nagyváradon, 1804-ben = Polgárosodás és irodalom*, szerk. Alexa Károly, Kölcsey Intézet, Bp., é.n., 83-97.

Törő Gyöngyi, *Petőfi anyagi helyzete = Tanulmányok Petőfiről*, szerk. Pándi Pál–Tóth Dezső, Akadémiai, Bp., 1962, 41-90.

2. olvasmánycsomag:

Hand Belting, *Kép és kultusz. A kép története a művészettörténet korszaka előtt*, Balassi Kiadó, Budapest, 2000.

Bourdieu, Pierre, *A tiszta esztétika keletkezéstörténete*, ford. Keresztúrszki Ida = *A háló, a halászok és a halak*. Tanulmányok a mezőelmélet, a rendszerelmélet és az irodalomtörténet-írás néhány kapcsolódási pontjáról, Rákai Orsolya (szerk.), Osiris – Pompeji, Budapest – Szeged, 2001, 7-50.

Ebli Gábor: *Az antropologizált múzeum*. Typotex Kiadó, 2009.

Földényi F. László: *Melankólia*, Magvető, 1992. (2. bőv. kiadás)

Mazsu János, *A dualizmus kori értelmiség társadalmi forrásainak főbb változási tendenciái*, Történelmi Szemle 1980/2., 289-308.

T. Szabó Levente, *A magyartanárság „születése”. Az irodalmi nyugdíj és az irodalmi munkanélküliség feltalálása: a Magyar Irodalmi Segélyegylet alapítása = T. Sz. L., A tér képei. Tér, irodalom, társadalom*, Komp-Press, Kolozsvár, 2008, 285-338.

Szilasi László, *A történeti poétika története (1982-2000)*, BUKSZ 2001. ősz, 258-264.

Thompson, Edward P., *Az idő, a munkafegyelem és az ipari kapitalizmus = Időben élni. Történeti-szociológiai tanulmányok*, vál. Gellériné Lázár Mária, Akadémiai, Bp., 1990, 60-116.

Martin Warnke, *Udvari művészek. A modern művész előtörténete*, Enciklopédia Kiadó, 1998.

3. olvasmánycsomag:

Anderson, Patricia, *The Printed Image and the Transformation of Popular Culture 1790-1860*, Clarendon Press, Oxford, 1991, 156-191.

Bernier, Georges: *Arta și comerțul*, trad. Ileana Șoldea, Meridiane, Bukarest, 1979.

Bourdieu, Pierre, *La Noblesse d'état: grande écoles et esprit de corps*, Les Éditions de Minuit, 1989.

Bourdieu, Pierre, *The Rules of Art. Genesis and Structure of the Literary Field*, Stanford U. P., 1995.

Casanova, Pascale, *Republica mondială a literelor*, Curtea Veche, 2007.

- St Clair, William, *The Reading Nation in the Romantic Period*, Cambridge: Cambridge U. P., 2004.
- Compagnon, Antoine, *Antimodernii*, Art, 2008.
- Stephen Colclough: *Consuming Texts. Readers and Reading Communities 1695-1870*, Palgrave-Macmillan, 2007, 1-28
- Dörner, Andreas, *Literatursoziologie: Literatur, Gesellschaft, politische Kultur*, 1999.
- Fügen, Norbert, *Gesellschaft und Literatur: Aufsätze zur Literatursoziologie*, Dr. Kovac Verlag, 1994.
- Dirk van Hulle, Joep Leerssen (eds.), *Editing the Nations' Memory. Textual Scholarship and Nation-Building in 19th-Century Europe*, Amsterdam-New York, 2008.
- Kittler, Friedrich, *Gramophone, Film, Typewriter*, Stanford U. P., 1999.
- Lamping, Dieter: *Die Idee der Weltliteratur. Ein Konzept Goethes und seine Karriere*. Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 2010.
- Wolf Lepenies: *Saint-Beuve. Auf der Schwelle zur Moderne*. München, 1997.
- Lawrence W. Levine, *Highbrow-Lowbrow. The Emergence of Cultural Hierarchy in America*, Harvard U. P., 2002. (first ed.:1988)
- Meyer-Krentler, Eckhardt, 'Wir vom Handwerk'. *Wilhelm Raabe als Berufsschriftsteller = Vom Wort der Arbeit. Zur literarischen Konstitution des Wertkomplexes 'Arbeit' der in der deutschen Literatur (1770-1930)*, hrsg. Harro Segeberg, Max Niemayer Verlag, Tübingen, 1991, 204-230.
- Parinét, Élisabeth, *Une histoire de l'édition à l'époque contemporaine (XIXe-XXe siècle)*, Éditions du Séuil, 2004.
- Pilbeam, Pamela M., *The middle classes and the professions = P.M.P., The Middle Classes in Europe 1789-1914. France, Germany, Italy and Russia*, Macmillan, London, 1990, 74-106.
- Reader, W. J. Reader, *Purchase and patronage = W. J. R., Professional Men. The Rise of the Professional Classes in Nineteenth-Century England*, Weidenfeld and Nicolson, London, 1966, 73-83.
- Robert Sayre, *La sociologie de la littérature: Histoire, problématique, synthèse critique*, L'Harmattan, Paris, 2011.
- Watson Nicola, *The Literary Tourist. Readers and Places in Romantic and Victorian Britain*, Palgrave-Macmillan, 2006.